

Gömbös felemelkedése. Gömbös, ez a saját bevallása szerint szenvedélyes sovinizta és nemzetiszocialista hivatásos katonatiszt 1920-ban leszerelt, hogy minden idejét a politikának szentelhesse. Számos titkos hazafias egyesület létrehozója lévén, igen alkalmas volt rá, hogy körülötte tömörüljenek azok a szélsőséges elemek, akik radikális fordulatot kívántak végrehajtani. Gömbös mindinkább kiábrándult Bethlen mérsékelt bel- és külpolitikájából. Tekintve, hogy a bolsevik fenyegetés elmúltával a kormányzó párt egyre kevesebb erőt mutatott, radikális elvbarátaival, köztük Eckhardttal és Bajcsy-Zsilinszky Endrével 1923 őszén új, nyíltan fajgyűlölő és kifejezetten jobboldali pártot alapított, a Fajvédő Pártot. Hitler nemzetiszocialista pártjának, az NSDAP-nek a nyomdokain a Fajvédő Párt az „aktív antiszemitizmus” mellett kötelezte el magát.²³ Antiszemita demagógiájukkal és a földreform újbóli követelésével próbálták kialakítani, illetve újra mozgósítani bázisukat a városi alsó középosztály, a radikális diákság, a föld nélküli parasztság és a kisgazdák körében.²⁴ Csupán néhány héttel a Fajvédő Párt megalakítása után Gömbös, aki 1921, tehát indulása óta kapcsolatban állt a náci mozgalommal, részt vett abban a bizarr összeesküvésben, amely egy budapesti hatalomátvétellel fejtette volna meg Hitler 1923. novemberi, müncheni sörpuccsát. Amint az a két világháború közti szélsőjobbosok elbírálásában szokásos volt, az összeesküvők rendkívül enyhe ítéletekkel úszták meg a dolgot.²⁵

Mégis, ahogy lassacskán visszatért az élet a normális kerékvágásba, sem a Fajvédő Párt puccsista, sem pedig demagóg erőfeszítései nem arattak kitérő sikert. 1923-ban Gömbös hetedmagával kilépett a kormánypártból – az 1926-os választásokon negyedmagával mandátumot is szerzett.²⁶ Miután Gömbös független akciói ily nyilvánvalóan meddőnek bizonyultak, a megszelídült politikust Bethlennek sikerült visszacsálnia a kormánypártba, ahol az volt a dolga, hogy az egykori ellenforradalmi tábor összetartását jelképezze. 1928-ban Gömbös feloszlatta a Fajvédő Pártot, és a honvédelmi minisztériumban vállalt először államtitkári, majd 1929-ben miniszteri posztot. Ebbeli minőségében kezdett hozzá, hogy immár a hatalom sáncain belül építse ki újra hatalmi bázisát. Határtalan ambíciótól hajtva, szinte kifogyhatatlan energiával vetette magát a magyar fegyveres erők felduzzasztásába, mégpedig a békeszerződésben megszabott kvótákon túlmenően. Új beosztását felhasználta arra is, hogy kinevezze saját jó embereit a folytonosan bővülő tiszti állományba. Először csak alacsonyabb rangú tiszteket nevezett ki, de miniszterelnökként már a magasabb rangfokozatokat, sőt a vezérkart is feltöltötte. A hadsereg radikalizálódása mindinkább teherként bizonyult a magyar politikai élet mérsékeltbb szereplői számára. A Gömbös által kinevezett új tiszti állomány főleg sváb származású, szélsőségesen jobboldali és anti-